

SAOPŠTENJE SAVJETA AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I
POŠTANSKU DJELATNOST

**“IMPULSI CRNOGORSKIH OPERATORA U NAREDNOM PERIODU NEĆE
BITI SKUPLJI”**

Reagovanje Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost na članak “Biće skuplji impulsi ako ne smanje namete” objavljen u dnevnom listu Vijesti, od ponedjeljka, 07.12.2009.godine.

U odnosu na tvrdnju operatora da Agencija sada obavlja približno iste nadležnosti kao i po predhodnom Zakonu o telekomunikacijama (Sl.list RCG broj:59/00), ističemo da je shodno novom Zakonu o elektronskim komunikacijama (Sl.list CG broj: 50/2008), Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost dobila niz novih nadležnosti (veliki dio nadležnosti dosadašnje Agencije za radio difuziju, poslove pripreme stručnih osnova za propise koje donosi Ministarstvo, poslove koji se odnose na analizu tržišta, univerzalni servis i dr.) za koje je bilo potrebno utvrditi i nove izvore finansiranja, tako da ne stoji tvrdnja operatora da je iz “regulatorne naknade od 1% bruto prihoda ostvarenog na tržištu telekomunikacija” moguće pokriti sve troškove poslovanja Agencije.

Nije egzaktni podatak koji prezentiraju operatori da je Finansijski Plan za 2009.godinu iznosio 5.5 mil Eur-a, već je predviđeno 5.182 mil Eur-a.

Ranije važećim Zakonom o telekomunikacijama nije bilo propisano da naknade koje plaćaju telekomunikacioni operatori iznose 1% od ukupnog prihoda sektora u toku predhodne godine, već je to bilo propisano Pravilnikom Ministarstva, ali samo kao jedan od izvora finansiranja Agencije.

U toku primjene Zakona o telekomunikacijama veći dio prihoda Agencije bio je od jednokratnih naknada, a naknade za frekvencije i naknade za numeraciju i adrese, iako je to bilo predviđeno Zakonom o telekomunikacijama, nijesu naplaćivane, iz razloga što nijesu bila donijeta podzakonska akta kojima se utvrđuje visina ovih naknada. Međutim, ta relaksacija operatora, koja je nastala zbog neblagovremenog donošenja propisa, ne može biti argument za stvaranje buduće prakse prema operatorima, tim prije što su obaveze operatora precizno definisane novim Zakonom o elektronskim komunikacijama i podzakonskim aktima koja su donešena u tom domenu.

Tako je članom 32 (stav 5) novog Zakona o elektronskim komunikacijama definisano da visina naknade (godišnja naknada za troškove regulacije i

nadzora tržišta u sektoru elektronskih komunikacija) iznosi do 1.5% ukupnog prihoda operatora ostvarenog u predhodnoj godini, u mjeri koja pokriva troškove regulacije i nadzora tržišta u sektoru elektronskih komunikacija predviđenih Finansijskim Planom. Finansijskim Planom za 2009.god po osnovu ove naknade utvrđeno je da operatori elektronskih komunikacija plaćaju 0.98% od ukupnog prihoda u toku predhodne godine, što znači za 34.6% manje od zakonom utvrđenog maksimuma. To čini oko 50% ukupnog prihoda Agencije, dok ostale prihode čine naknade za registraciju, naknade na osnovu ovlaštenja za korišćenje radio frekvencija, numeracija i adresa, i naknade propisane Zakonom koje uređuju oblasti koje su u nadležnosti Agencije (poštanske usluge). Što se tiče tvrdnje operatora da naknade za "2010.god ne bi smjele biti opterećene pokrivanjem troškova za aktivnosti koje su planirane u 2009.god." ističemo da se radi o kontinuiranim aktivnostima a ne o jednokratnim, što bi se moglo zaključiti iz ovakvih tvrdnji.

Naime, analiza tržišta elektronskih komunikacija kao najdinamičnijeg privrednog sektora, podrazumijeva permanentnost, tako da će za pokrivanje troškova same analize tržišta biti potrebno obezbijediti sredstva u svim sljedećim fazama razvoja toga sektora.

Analiza tržišta je samo započeta u 2009.godini i ista se nastavlja u 2010.godini i sljedećim godinama, i ona obuhvata, između ostalog, i određivanje regulatornih mjera koje proističu iz te analize.

Da je analiza tržišta redovna aktivnost koja zahtijeva redovno finansiranje, govori činjenica da je članom 32 stav 3 Zakona o elektronskim komunikacijama, propisano da su javni operatori elektronskih komunikacionih mreža obavezni plaćati redovnu godišnju naknadu za troškove regulacije. Dosadašnji regulatorni okvir, po Direktivama Evropske Unije predviđa analizu 7 tržišta, a u 2010.godini predvidjeli smo analizu još 5 tržišta elektronskih komunikacionih servisa.

Insistiranje operatora na smanjenju troškova za regulaciju tržišta može se tumačiti kao njihov strah od rezultata analize tržišta i regulatornih mjera koje će izvjesno značiti i smanjenje cijena servisa na telekomunikacionom tržištu. Primjera radi, u 2008.godini, (prema podacima iz Report 3 Cullen Internationla) cijene servisa mobilne telefonije (OECD korpe servisa za low users) na telekomunikacionom tržištu u Crnoj Gori (6.4€ Mtel, 8.2€ Promonte, 8.4€ T-mobile) su bile manje od cijena istih servisa u okruženju (u BiH - 9.1€ BH Tel, 12.2€ Tel.Srpske; Makedonija- 7.4€ T-mobile, 9.6€ Cosmo; Hrvatska - 11.9€ T-Mobile, 11.54€ VIP;), a iste su u 2009.godini još niže i iznose: 4.15 €Mtel, 4.17€ Promonte, 4.70€T- mobile (bez PDV).

Tako da tvrdnje operatora da "visina regulatornih troškova direktno utiče na cijene usluga koje pružaju korisnicima", ne stoje iz sljedećih razloga:

- a) trend smanjenja cijena telekomunikacionih servisa u prethodnom periodu, što je posljedica aktivnosti Agencije na uspostavljanju tržišnog poslovanja
- b) uspostavljanje konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija uvođenjem novih operatora
- c) svi operatori koji su prisutni na našem tržištu prisutni su i na tržištima u okruženju i cijene za telekomunikacione servise i usluge su na sličnom nivou kao i kod nas.
- d) sredstva koje operatori uplaćuju Agenciji po osnovu regulacije tržišta, a koja su Zakonom o el. komunikacijama propisana u iznosu do 1.5% ukupnog prihoda ostvarenog u prethodnoj godini, Finansijskim planom za 2009. godinu i predloženim za 2010.godinu, ova agencija je naplaćivala iznos koji je manji od 1% (0,90%) čime su isti relaksirani po ovom osnovu za regulaciju.

Takođe, ističemo da je iznos naknade za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta planiran za 2010.godinu manji od iznosa za 2009.godinu.

Neobično je da operatori potkrepljuju svoje tvrdnje primjerom Slovenije koji je atipičan, s obzirom da je u Sloveniji najveći operator 68% u državnom vlasništvu, tako da su ingerencije slovenačke Agencije mnogo manje nego ingerencije i nadležnosti naše Agencije, jer su u Crnoj Gori svi operatori u vlasništvu stranih kompanija, pa je regulacija mnogo kompleksnija i zahtjevnija. Osim toga, u Sloveniji je sistem monitoringa radio spektra u potpunosti implementiran, i nema potrebe za dodatnim investicijama, tako da se cjelokupan budžet praktično odnosi na zarade zaposlenih, a koje su primjera radi, dva i po puta veće od zarada u ovoj Agenciji.

Što se tiče konstatacije operatora da su zbog "negativnih efekata finansijske krize maksimalno povećali svoju efikasnost, uglavnom smanjivanjem troškova, čak i broja zaposlenih" i da je bilo "za očekivati da se slično ponaša i regulatorna Agencija", ističemo da su plate zaposlenih u Agenciji u 2009.godini smanjene za 10%, kao i svi troškovi Agencije u procentu od 10-25%, a plata izvršnog direktora i članova Savjeta 32.5%, a predsjednika Savjeta za 35.2%, o čemu je i obaviješten skupštinski odbor za privredu i finansije.

U vezi sa konstatacijom operatora da „redovni troškovi regulacije u budućem periodu ne bi trebali preći 1% ukupnog prihoda sektora telekomunikacija“ se u potpunosti slažemo, i tako smo i definisali budžet u sektoru telekomunikacija za 2010.god., jer smo po osnovu nakanada za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta predvidjeli manje od 1% (0.90% ukupnog prihoda opratora ostvarenog u predhodnoj godini od mogućih 1.5% predviđenih Zakonom o elektronskim komunikacijama, što smatramo značajnom relaksacijom za operatore).

Ocjenjujemo da prilikom razmatranja ukupnog položaja operatora elektronskih komunikacija u Crnoj Gori, da je vrlo značajno imati u vidu činjenicu ukupnog ekonomskog ambijenta u Crnoj Gori, a prije svega kolika su fiskalna opterećenja operatora u Crnoj Gori, radi izrade uporednog pregleda sa zemljama Evropske Unije i zemljama iz okruženja. Najviše iz razloga što je jedan od argumenata operatora procentualni iznos naknada u odnosu na ukupan prihod operatora.

Naime, u Crnoj Gori fiskalna zahvatanja (porez na dobit korporacija 9%; porez na plate od 2010.god. 9%; PDV od 0-17% i dr.) su najmanja u regionu, i niža od svih zemalja Evropske Unije. Primjera radi, u Sloveniji na koju se operatori pozivaju, stopa PDVa je 20% a porez na dobit 25%, a u Mađarskoj, odakle dolazi većinski vlasnik našeg najvećeg operatora, stopa PDVa je 25% a porezna dobit 16%. Slično je i u ostalim zemljama u okruženju.

Ističemo sledeće:

-Veći dio budžeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost se odnosi na investicije i troškove, dok se na plate odnosi manji dio, što nije slučaj sa regulatorima u okruženju jer isti u njihovom budžetu izdvajaju mnogo veći procenat za plate zaposlenih (pošto operatori navode primjer Slovenije, u Sloveniji se za plate izdvaja oko 70%).

-Prosječna plata Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (1026€) u odnosu na prosječne plate odgovarajućih agencija u okruženju je znatno niža (u BiH 1120€, u Srbiji 1300€, Hrvatskoj 2000€, Sloveniji 2500€).

Iz podnaslova teksta „zbog krize i dadžbina otpuštaju radnike“ javnost bi mogla steći pogrešan utisak da je otpuštanje radnika kod operatora uslovljeno visokim naknadama od strane Agencije, što nije tačno, već je to politika njihovih matičnih kuća, da smanjuje broj radnika svake godine, i istima uplaćuje otpremnine, koje su, primjera radi, u Crnogorskom Telekomu u 2008.godini iznosile 3.603.533€ (Izvor: finansijski izvještaj Crnogorskog Telekoma za 2008.godinu, strana 60, sa zvaničnog sajta Crnogorskog Telekoma). Isto tako, kod prikaza rezultata za III kvartal 2009.godine Mađarskog Telekoma, navodi se kao jedan od značajnih uticaja na prihod u Crnoj Gori za 2009.godinu iznos od 1 milijarde forinti (oko 3.710.000€) nastao u I kvartalu 2007.godine, a koji je vezan za sudski spor u vezi programa dobrovoljnog napuštanja radnika (Izvor: zvaničan sajt Mađarskog Telekoma: www.telekom.hu).

Takođe, u tekstu ovog podnaslova se navodi da „je za očekivati da će prihod sektora u tekućoj godini biti niži u odnosu na predhodnu...“ iz čega bi se moglo zaključiti da su im rezultati poslovanja loši, što ne odgovara zvaničnim podacima istih operatora.

Primjera radi, u prezentaciji rezultata za III kvartal 2009.godine Mađarskog Telekoma, koji je većinski vlasnik Crnogorskog Telekoma, na strani 13. navodi se da su prihodi Crnogorskog Telekoma u III kvartalu 2009.godine u odnosu na III

kvartal 2008.godine uvećani za 2% (Izvor: zvaničan sajt Mađarskog Telekom: www.telekom.hu.)

Shodno gore navedenom, jasno je da su zahtjevi operatora neargumentovani i neosnovani, što će predstavnici Agencije u radu nadležnih skupštinskih odbora prezentovati uz odgovarajuću argumentaciju.

Takođe, ističemo da impulsi u narednom periodu neće biti skuplji, već vjerujemo, nakon završene analize tržišta i donošenja regulatornih mjera-jeftiniji.